

Вивчення формально-синтаксичної структури речення: синтаксичні зв'язки

У статті проаналізовано особливості вивчення синтаксичних зв'язків, на основі яких визначають формально-синтаксичну структуру реченнєвих одиниць. З'ясовано основну проблематику вивчення синтаксичних зв'язків: 1) різниця між синтаксичними зв'язками і семантико-синтаксичними відношеннями; 2) диференційні ознаки синтаксичних зв'язків; 3) предикативний зв'язок як основний різновид синтаксичного зв'язку; 4) ознаки підрядного зв'язку в простому та складному реченнях; 5) прислівний, детермінантний та опосередкований зв'язки як різновиди підрядного зв'язку в простому реченні; 6) ознаки сурядного зв'язку; 7) особливості недиференційованого і подвійного синтаксичних зв'язків. Звернуто увагу на вагоме значення розрізнення синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень, яке є важливим для визначення компонентів речення й пізнання їхньої специфіки. Схарактеризовано синтаксичні особливості зв'язків між членами речення на основі виокремлення їхніх диференційних ознак. Встановлено, що напрям формально-синтаксичної залежності (взаємозалежність, односпрямована залежність і відсутність залежності) є основною диференційною ознакою щодо розмежування основних синтаксичних зв'язків. Простежено особливості формування предикативного зв'язку; проаналізовано підрядний зв'язок і систематизовано його різновиди: прислівний, детермінантний і опосередкований; встановлено специфіку сурядного зв'язку; схарактеризовано особливості недиференційованого синтаксичного зв'язку; проаналізовано подвійний синтаксичний зв'язок. З'ясовано важливість синтаксичних зв'язків для визначення другорядних членів речення і розуміння їхнього граматичного вираження.

Ключові слова: реченнєва конструкція, формально-синтаксична залежність, синтаксичний зв'язок, предикативний зв'язок, підрядний зв'язок, прислівний підрядний зв'язок, детермінантний підрядний зв'язок, опосередкований підрядний зв'язок, сурядний зв'язок, недиференційований синтаксичний зв'язок, подвійний синтаксичний зв'язок.

У навчальному курсі «Синтаксис української мови» вивчення синтаксичних одиниць потрібно здійснювати з опертям на їхні структурні аспекти: формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний. Проблематика синтаксичних зв'язків належить до спектру важливих питань, що висвітлюють граматичну організацію

реченневих конструкцій і визначають їхню формально-синтаксичну структуру. Дослідження проблематики синтаксичних зв'язків простежуємо в наукових студіях І. Р. Вихованця [1; 2], А. П. Загнітка [3], М. Я. Плющ [11], Н. Л. Іваницької [4], К. Ф. Шульжука [13], М. В. Мірченка [9], О. В. Кульбабської [5], І. І. Меншикова [10], І. С. Попової [10; 12], І. А. Мельник [8] та ін.

Мета статті полягає в обґрунтуванні важливості вивчення синтаксичних зв'язків. Для досягнення поставленої мети ставимо перед собою такі завдання: 1) проаналізувати специфіку формування предикативного зв'язку; 2) схарактеризувати підрядний зв'язок і диференціювати його різновиди: прислівний, детермінантний і опосередкований; 3) установити особливості сурядного зв'язку; 4) проаналізувати недиференційований синтаксичний зв'язок; 5) схарактеризувати подвійний синтаксичний зв'язок. Матеріалом дослідження послуговували речення, дібрані з текстів художнього стилю сучасної української літературної мови.

На початку вивчення теми потрібно окреслити її основну проблематику: 1) різниця між синтаксичними зв'язками і семантико-синтаксичними відношеннями; 2) диференційні ознаки синтаксичних зв'язків; 3) предикативний зв'язок як основний різновид синтаксичного зв'язку; 4) ознаки підрядного зв'язку в простому та складному реченнях; 5) прислівний, детермінантний та опосередкований підрядні зв'язки як різновиди підрядного зв'язку в простому реченні; 6) ознаки сурядного зв'язку; 7) особливості недиференційованого і подвійного синтаксичних зв'язків.

Необхідно наголосити, що для визначення компонентів речення й пізнання їхньої специфіки вагоме значення має розрізнення синтаксичних зв'язків і семантико-синтаксичних відношень. В українському мовознавстві їхнє концептуальне розмежування належить І. Р. Вихованцеві. Дослідник констатував, що на противагу синтаксичним зв'язкам, які спрямовані у внутрішню структуру синтаксичних одиниць-конструкцій (речень і словосполучень) і репрезентують їхні формально-граматичні особливості, семантико-синтаксичні відношення виявляють зовнішнє спрямування: виражають значеннєві стосунки поєднаних певним синтаксичним зв'язком синтаксичних одиниць [2, с. 43].

Потрібно звернути увагу студентів на особливості кожного різновиду синтаксичного зв'язку, оскільки це є важливим для аналізу

членів речення. К. Ф. Шульжук визначив синтаксичний зв'язок як «формальний зв'язок між компонентами синтаксичної одиниці (словосполучення, простого речення, складного речення), виражений відповідними мовними засобами» [13, с. 17]. І. С. Попова зарахувала синтаксичні зв'язки до фундаментальних синтаксичних категорій та інтерпретувала їх «як семантико-граматичне відношення між компонентами деякого мовленнєвого ланцюга, яке дозволяє лінгвістично осмислити цей ланцюг і кваліфікувати його як ту чи ту синтаксичну конструкцію, синтаксичну одиницю» [12, с. 71; 10, с. 9]. Синтаксичну особливість зв'язків між членами речення варто характеризувати на основі виокремлення їхніх диференційних синтаксичних ознак. Потрібно наголосити на тому, що напрям формально-синтаксичної залежності (взаємозалежність, односпрямована залежність і відсутність залежності) є основною диференційною ознакою, що розмежовує основні синтаксичні зв'язки [2, с. 22; 6, с. 80; 7, с. 8]. Наголошуємо, що у вирізненні синтаксичних зв'язків важливо правильно визначити тип речення (семантично елементарне або семантично ускладнене).

У реченнєвих конструкціях, услід за І. Р. Вихованцем [1, с. 22–23], виокремлюємо такі види синтаксичних зв'язків: предикативний зв'язок, підрядний зв'язок, сурядний зв'язок, недиференційований синтаксичний зв'язок, подвійний синтаксичний зв'язок. Пояснюємо студентам, що предикативний, сурядний, підрядний зв'язки виокремлюємо у простому, простому ускладненому та складному реченнях, недиференційований синтаксичний зв'язок – у складному реченні, подвійний синтаксичний зв'язок – у простому ускладненому реченні.

Аналіз синтаксичних зв'язків потрібно почати з предикативного зв'язку, бо це основний різновид синтаксичних зв'язків, що поєднує головні члени речення – підмет і присудок, які однаковою мірою передбачають один одного. Цей зв'язок належить до реченнєвих категорій і функціонує в межах простого й складного речень. Він слугує основою двоскладних речень. І. Р. Вихованець виокремив важливі ознаки цього зв'язку, що характеризують його в протиставленні іншим: взаємозалежність поєднуваних предикативним зв'язком компонентів; його передбачуваність; обов'язковість; закритість; формою зв'язку є координація [2, с. 24]. Акцентуємо увагу студентів на тому, що предикативний зв'язок має особливу ознаку – взаємозалежність підмета і присудка. Його передбачуваність окреслена властивостями двох головних членів речення та їхньою різною функційною

роллю в оформленні зв'язку. Із боку присудка передбачуваність зв'язку з підметом семантично вмотивована, з боку підмета передбачуваність більш формальна і залежить від співвідносності іменникових категорій і дієслівних особових форм. Присудок, підпорядковуючи підмет, має з ним певний ступінь узгодження: *Студентка слухає лекцію; Студентка слухала лекцію; Студенти слухали лекцію*. Підмет визначаємо тільки щодо присудка, а присудок – щодо підмета. Взаємозалежні позиції підмета і присудка, пов'язані предикативним зв'язком, передбачають одна одну і є рівноправними, взаємозалежними в синтаксичній реченнєвій конструкції. Особові форми присудка потребують підмета у формі називного відмінка, що визначає граматичну форму присудка. Закритість предикативного зв'язку засвідчує його одноразове застосування в поєднанні підмета і присудка, напр.: *Мчать потяги* (Н. Гуменюк); *У річці світяться Стожари* (Н. Гуменюк); *Ми босими бредемо по росі...*(В. Лазарук); *Я світ нерозгаданий не долюбив* (В. Вербич).

Наголошуємо, що підрядність формує зв'язок залежного й опорного компонентів у реченні чи словосполученні. К. Ф. Шульжук констатував, що підрядний зв'язок – це синтаксичний зв'язок, що виражає граматичну залежність одного компонента від іншого в реченні чи в словосполученні [13, с. 21]. І. Р. Вихованець систематизував диференційні ознаки, властиві підрядному зв'язку в простому і складному реченнях та в словосполученнях і зацентрував увагу на його односпрямованості; одnobічній залежності одного компонента від іншого; прислівному / детермінантному різновиді; передбачуваності / непередбачуваності; обов'язковості / необов'язковості; його закритості та типових формах (узгодження, керування і прилягання) [2, с. 27]. Односпрямованість, одnobічна залежність – основна ознака підрядного зв'язку. Підрядний зв'язок уводить у реченнєву конструкцію її другорядний компонент, підпорядкований іншому складнику речення, напр.: *Подарував я волю уночі Метелику...* (П. Мах); *Мій прадід з сонця витесав Дніпро* (П. Мах); *Люблю твій сміх і голос твій люблю* (Н. Гуменюк). Формально-синтаксична залежність є специфічною ознакою підрядного зв'язку в простому реченні. Прислівний / детермінантний характер підрядного зв'язку визначає формально-граматичні особливості опорного й залежного компонентів. Ознаку передбачуваності / непередбачуваності зв'язку зумовлюють семантичні особливості опорного компонента.

За передбачуваного підрядного зв'язку головне слово утворює відповідну форму залежного компонента. Підрядний зв'язок виокремлюємо в поєднаннях присудка з відповідними залежними відмінковими (прийменниково-відмінковими) формами іменника: *І пишем вірші на сніжинках білих* (Н. Гуменюк) або в словосполученнях, у яких іменникове слово поєднане із залежною прикметниковою або займенниковою словоформою, напр.: *Біла симфонія снігу пливла над щоглами лісу* (Л. Костенко); *Та не зломить вітер крила мого саду* (І. Драч); *А стара наша груша затріпотіла кожною галузкою...* (П. Перебийніс). Підрядний зв'язок буває також передбачуваний і в складнопідрядних прислівних реченнях, де опорне дієслово зумовлює залежну об'єктну позицію, яку заповнює підрядна частина: *А знаєш, що треба в дорозі людині, Окрім хліба й солі, ковточка води?* (П. Мах); *Я теж відчув, що в цій долині діють якісь могутні енергії...* (О. Бердник), а також у складнопідрядних приіменникових реченнях, у яких опорний іменник уможливорює появу підрядної означальної частини, напр.: *А свічка тріпотить світанком, котрий наш правнук днем назве* (В. Стус); *Ох, не забув же тої дівчини, Котра так щиро кохала!..* (Леся Українка). Обов'язковість / необов'язковість підрядного зв'язку тотожна з ознакою передбачуваності / непередбачуваності, але й відмінна від останньої. Обов'язковість підрядного зв'язку – це його необхідність, а необов'язковість – можливість реалізації залежного компонента. І. Р. Вихованець зауважив, якщо порівняти диференційну ознаку обов'язковості з ознакою передбачуваності, то друга корелює з ознаками обов'язковості й необов'язковості, а отже, передбачуваність підрядного зв'язку іноді супроводжується ознакою обов'язковості зв'язку та виходить поза її межі [2, с. 29]. У простому семантично елементарному реченні обов'язковість підрядного зв'язку засвідчує формально-синтаксична одnobічна залежність, напр.: *Ніжність свою матерям дарую* (І. Жиленко); ... *білка гризе горіха* (Р. Кудлик), а також непідметова позиція суб'єктної семантико-синтаксичної залежності, напр.: *Мені весело...* (Іван Багрянний); *А мені страшно їх налякати...* (М. Сингаївський).

Диференційна ознака сили підрядного зв'язку перетинається з його ознаками передбачуваності / непередбачуваності, обов'язковості / необов'язковості (пор. думку І. Р. Вихованця: «у конструкціях, де позиція залежного компонента з валентного погляду передбачувана й обов'язкова, сила зв'язку більша, ніж у конструкціях із формально

передбачуваним, але не обов'язковим залежним компонентом, а особливо – у конструкціях із непередбачуваними й необов'язковими детермінантними компонентами. Це, так би мовити, три зовнішні градації сили підрядного зв'язку, тобто певною мірою зовнішнє розмежування відмінних синтаксичних поєднань. Силу підрядного зв'язку можна диференціювати й у внутрішніх межах конструкцій, поєднаних, наприклад, підрядним зв'язком передбачуваним й обов'язковим» [2, с. 30]). Ознака закритості підрядного зв'язку виражає поєднання тільки двох компонентів, напр.: *Чоловікам не заздрила ніколи* (С. Йовенко); *Ніч підняла завісу* (Л. Костенко).

Потрібно звернути увагу на те, що І. Р. Вихованець виділив два різновиди підрядного зв'язку в реченні – прислівний і детермінантний [1, с. 24]. Ці синтаксичні зв'язки є односпрямованими. Прислівний підрядний зв'язок характерний для простих і складних речень. У простому реченні його зумовлюють: опорне дієслово або його еквівалент, граматична форма опорного іменника щодо залежного прикметникового слова, чітке вираження граматичної форми (зрідка – декількох форм) при опорному компонентів. Основна сфера реалізації прислівного підрядного зв'язку – просте речення. Детермінантний підрядний зв'язок сполучає або детермінантні підрядні частини з головною частиною складнопідрядного речення: *Якби життя за мене говорило, бажав би я усе життя мовчати...* (М. Вінграновський); *Чуєш, земле? Загримі, Щоб здригнувся весь світ* (О. Богачук), або детермінантні члени речення з підметово-присудковою основою простого речення, напр.: *Айгюль прийшла до гуртожитку увечері...* (П. Загребельний); *Квіти щоранку його чекали* (В. Вербич); *Когось під ранок при нагоді Знайшли на сонному городі* (Н. Гуменюк). Підрядний зв'язок між детермінантним й опорним компонентами має слабкий характер порівняно з підрядним прислівниковим зв'язком у сфері речення й словосполучення, який виявляє тісніший характер у зв'язку з семантичними чи формально-граматичними особливостями опорного члена речення або словосполучення [2, с. 26]. А. П. Загнітко відзначив реченнєвотвірні властивості детермінантного зв'язку і поділив його на два різновиди – власне-детермінантний і детермінантно-кореляційний (детермінантно-співвідносний). На його думку, власне-детермінантний підрядний синтаксичний зв'язок репрезентований із-поміж більшості складнопідрядних речень і є виразним зразком співвідношення підрядної і головної

частин у межах єдиної синтаксичної структури. На детермінантно-співвідносний (детермінантно-кореляційний) підрядний синтаксичний зв'язок вказує анафоричний елемент, що співвідносить зміст головної частини зі змістом підрядної і переносить його ядерну значущість до структури останньої [3, с. 364].

Пояснюємо студентам, що опосередкований підрядний зв'язок вирізняють у структурі підрядного зв'язку. Для нього характерна синтаксична нерівноправність поєднаних ним членів речення, один із яких (залежний) підпорядкований опорному і через посередництво опорного співвіднесений із третім компонентом або предикативним ядром, щодо якого координовані семантико-синтаксичні функції опорного й залежного компонентів [2, с. 26]. У реченнєвих конструкціях його основними ознаками є сполучники *тобто* й *або*, закріплений порядок компонентів тощо, напр.: *Мовознавство або лінгвістика – це наука про мову* = *Мовознавство – це наука про мову* + *Лінгвістика – це наука про мову*. Опосередкований підрядний зв'язок не бере участі в структуруванні формально-синтаксичної основи простого речення.

Характерною ознакою сурядного зв'язку є нульовий напрям залежності, тобто відсутність залежності. На противагу синтаксичним зв'язкам (предикативному і підрядному), на основі яких виділяють члени речення – головні і другорядні, сурядний зв'язок не вносить суттєвих змін у реченнєву конструкцію, оскільки він тільки поширює її новими однорідними членами, напр.: *Шила новенькі сукні до свят і подій* (І. Жиленко); *Ні спека дня, ні бурі, ні морози – ніщо не вб'є любов мою живу* (В. Сосюра); *...дерево <...> Голубить небо, вітер, і весну, І день, і ніч, і вечори, і ранки* (В. Стус). Складносурядне речення є базовою структурою щодо простого речення з однорідними членами. Сурядний зв'язок між частинами складносурядного речення не виявляє структурних обмежень і репрезентує незалежність сурядних частин. У його організації складносурядного речення не бере участі третій компонент, який виявляємо у простому реченні з однорідними членами: *Галя засміялася, а за нею засміялися всі хлопці* (Іван Багряний); *Дівчата співали її тихо в суміжній камері, а старий Чумак, почувши цю пісню, нагло вдавився сльозами* (Іван Багряний). І. Р. Вихованець систематизував ознаки сурядного зв'язку, що вирізняють його в усіх синтаксичних одиницях-конструкціях, і зарахував до них відсутність залежності; рівноправність поєднаних

компонентів; відкритість / закритість зв'язку; незалежну координацію як форму зв'язку [2, с. 31]. Члени речення, які поєднані сурядним зв'язком, функціують як рівноправні, незалежні один від одного. Ознака незалежності, рівноправності сурядних компонентів найвиразніше постає в складносурядному реченні, однак виняток становлять деякі складносурядні конструкції із семантико-синтаксичною взаємозалежністю [6, с. 302–311]. Основним засобом вираження рівноправності компонентів є сурядні сполучники. Відкритий сурядний зв'язок (єднальні і розділові сурядні сполучники) поєднує водночас необмежену кількість членів речення, зумовлену лише позамовними чинниками, а закритий сурядний зв'язок (зіставні, протиставні та градаційні сурядні сполучники) пов'язує за одноразового його застосування тільки два компоненти.

Звертаємо увагу студентів на те, що недиференційований синтаксичний зв'язок наявний у більшості різновидів безсполучникового складного речення. У подібних конструкціях нейтралізоване протиставлення сурядного і підрядного зв'язків (за винятком безсполучникових складносурядних речень відкритої структури), напр.: *Життя прожить – не поле перейти* (Й. Струцюк).

Подвійний синтаксичний зв'язок слугує для поєднання двох або більше семантично елементарних простих речень в одне просте ускладнене. Його здебільшого виокремлюють у реченнях, де підмет має подвійний синтаксичний зв'язок з присудковими компонентами. Перший компонент складного (подвійного) присудка виражають особові форми повнозначного дієслова, другий – найчастіше власне-прикметники і дієприкметники: *Панас Павлович <...> акуратно зачесаний шапочною, вимитий, причепурений* (В. Винниченко) = *Панас Павлович <...> акуратно зачесаний + Панас Павлович <...> вимитий + Панас Павлович <...> причепурений.*

У висновках зазначаємо, що синтаксичні зв'язки є важливими для характеристики формально-синтаксичної структури реченневих конструкцій, зокрема для визначення другорядних членів речення, для розуміння їхнього граматичного вираження. Труднощі аналізу синтаксичних зв'язків полягають у встановленні їхніх диференційних ознак, які, вказуючи на напрям залежності між членами речення, не виходять за межі синтаксичної семантики. Основні різновиди синтаксичного зв'язку характеризують специфіку творення різнотипних синтаксичних одиниць та особливості різноманітних трансформаційних перетворень.

Література

1. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови: монографія. Київ: Наук. думка, 1992. 224 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови: монографія. Синтаксис. Київ: Либідь, 1993. 368 с.
3. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Синтаксис: монографія. Донецьк: ТОВ «ВКФ «БАО», 2011. 992 с.
4. Іваницька Н. Л. Нариси з синтаксису української мови: монографія. Вінниця, 2011. 183 с.
5. Кульбабська О. В. Вторинна предикація у простому реченні: монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2011. 672 с.
6. Мasiцька Т. Є. Типологія семантико-синтаксичних реченнєвих залежностей: монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2016. 416 с.
7. Мasiцька Т. Є. Семантико-синтаксичні реченнєві залежності в сучасній українській літературній мові: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук: 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2017. 36 с.
8. Мельник І. А. Транспозиційна граматика українського дієслова: монографія. Луцьк: Надстир'я, 2015. 476 с.
9. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій: монографія. Луцьк: РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2004. Вид. 2-ге, переробл. 393 с.
10. Меншиков І. І., Попова І. С. Синтаксичні зв'язки слів у сучасній українській літературній мові: монографія. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001. 90 с.
11. Плющ М. Я. Словоформа у семантично елементарному та ускладненому реченні: монографія. Київ: Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2011. 362 с.
12. Попова І. Основні параметри системних синтаксичних зв'язків у сучасній українській мові. *Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія*. 2009. Випуск 475–477. С.71–77.
13. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови: підручник. Київ: Вид. центр «Академія», 2004. 408 с.

References

1. Vykhovanets I. R. *Narysy z funktsionalnoho syntaksysu ukrainskoi movy* [Essays of the functional syntax of the Ukrainian language]. Kyiv, 1992. 224 p. (in Ukrainian).
2. Vykhovanets I. R. *Hramatyka ukrainskoi movy. Syntaksys* [Grammar of the Ukrainian language. Syntax]. Kyiv, 1993. 368 p. (in Ukrainian).
3. Zahnitko A. P. *Teoretychna hramatyka ukrainskoi movy. Morfolohiia. Syntaksys* [Theoretical grammar of the Ukrainian language. Morphology. Syntax]. Donetsk, 2011. 992 p. (in Ukrainian).
4. Ivanytska N. L. *Narysy z syntaksysu ukrainskoi movy* [Essays of the syntax of the Ukrainian language]. Vinnytsia, 2011. 183 p. (in Ukrainian).

5. Kulbabska O. V. *Vtorynna predykatsiia u prostomu rechenni* [Secondary predication in a simple sentence]. Chernivtsi, 2011. 672 p. (in Ukrainian).
6. Masytska T. Ye. *Typolohiia semantyko-syntaksychnykh rechennievkykh zalezhnosti* [Typology of semantic-syntactic dependencies]. Lutsk, 2016. 416 p. (in Ukrainian).
7. Masytska T. Ye. *Semantyko-syntaksychni rechennievi zalezhnosti v suchasni ukrainskii literaturnii movi* [Semantic-syntactic Sentence Dependencies in Modern Ukrainian Literary Language]. Extended abstract of Doctoral dissertation (The Ukrainian language). Kyiv, 2017. 36 p. (in Ukrainian).
8. Melnyk I. A. *Transpozyciina hramatyka ukrainskoho diieslova* [Transpositional grammar of the Ukrainian verb]. Lutsk, 2015. 476 p. (in Ukrainian).
9. Mirchenko M. V. *Struktura syntaksychnykh katehorii* [The structure of syntactic categories]. Lutsk, 2004, edition 2. 393 p. (in Ukrainian).
10. Menshykov I. I., Popova I. S. *Syntaksychni zviazky sliv u suchasni ukrainskii literaturnii movi* [Syntactic connections of the words in the modern Ukrainian literary language]. Dnipropetrovsk, 2001. 90 p. (in Ukrainian).
11. Pliushch M. Ya. *Slovoforma u semantychno elementarnomu ta uskladnenomu rechenni* [Wordform in a semantically elementary and complex sentence]. Kyiv, 2011. 362 p. (in Ukrainian).
12. Popova I. *Osnovni parametry systemnykh syntaksychnykh zviazkiv u suchasni ukrainskii movi* [The main parameters of the system syntactic relations in the modern Ukrainian language]. In: *Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu. Slovianska filolohiia*, 2009, issue 475–477. pp.71–77. (in Ukrainian).
13. Shulzhuk K. F. *Syntaksys ukrainskoi movy* [Syntax of the Ukrainian language]. Kyiv, 2004. 408 p. (in Ukrainian).

Tetiana Masytska, Oleksandra Gandzuk. Study of Formal-Syntax Structure of a Sentence: Syntactic Connections. The article deals features of studying syntactic connections, on the basis of which we determine the formal-syntactic structure of sentence units. The main problem of studying syntactic connections is clarified: 1) the difference between syntactic connections and semantic-syntactic relations; 2) differential features of syntactic connections; 3) predicative connection as the main type of syntactic connection; 4) signs of subordination connection in simple and complex sentences; 5) connection of word, determinant and indirect connections as types of subordination connection in a simple sentence; 6) signs of compound connection; 7) features of undifferentiated and double syntactic connections. To determine the components of a sentence, it is important to distinguish between syntactic connections and semantic-syntactic relations. The syntactic specificity of the relations between the members of the sentence on the basis of the separation of their differential features is characterized. The direction of formal-syntactic dependence (interdependence, unidirectional dependence and absence of dependence) is the main differential feature of delimitation of basic syntactic connections. Peculiarities of

predicative connection formation are traced; the subordination connection is analyzed and its varieties are systematized: word's connections, determinant and indirect connections; the specifics of compound connection is established; undifferentiated syntactic connection is characterized; the double syntactic connection is analyzed. Syntactic connections are important for determining the components of a sentence and understanding their grammatical expression.

Key words: construction of sentence, formal-syntactic dependency, syntactic connection, predicative connection, subordination connection, subordination connection of word, determinant subordination connection, indirect subordination connection, compound connection, undifferentiated syntactic connection, double syntactic connection.

Масицька Тетяна Євгенівна – доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки; <https://orcid.org/0000-0002-2375-117>; masytska.tetiana@eenu.edu.ua
Гандзюк Олександра Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки